

het bewijs van de juistheid dier resultaten te laten, gelijk de mechanica doet met de stellingen der wiskunde.

In betrekking tot de dogmatiek dus afhankelijk wetenschap, blijft de godgeleerde zedekunde die met ons leerstuk rekt, ook positieve wetenschap. Niet slechts haar subject ontvangt zij, maar ook haar object, de agenda zijn haar geboden. De zedekunde toch die zelf haar subject zoekt in de phaenomenale wereld moet daar ook de agenda, de norm voor de zedelijke handelingen zoeken. Hetzij men deze norm nu zoekt metaphysisch uit het zijnde, of anthropologisch uit de menschelijke natuur, of teleologisch met het oog op een zeker gesteld doel (hedonisme, eudaimonisme, utiliteit, egoïsme of altruïsme), of eindelijk imperativisch maar niet door God — altijd zal deze norm subjectief blijven. Geluk is, om iets te noemen, voor alle niet hetzelfde en zelfs de kategorische imperatief werkt onderscheiden in verschillende individuen.

Deze godgeleerde zedekunde ziet zich echter de agenda geboden in de Schrift, in Gods wet, gelijk die in de tien geboden is saamgevat en gespreid ligt door heel de Schrift heen. Deze zedewet, dit moraalprinciep, is de geopenbaarde wil Gods, daarin ligt de hooge objectiviteit. Hoe nu het bewustzijn in den zedelijken agens in verband met die agenda voor en na den val, voor en na de bekeering werkt, wat dus geloofd moet worden om goed te handelen, leert de dogmatiek en de zedekunde heeft de agenda in verband te plaatsen tot deze credenda. Alleen zulk een godgeleerde zedekunde is in waarheid theologisch, de andere is dat in schijn, doch in wezen filosofisch.

De filosofie als speculatieve wetenschap toch vindt in het spiegelbeeld dat de wereld der verschijnselen in haar bewustzijn werpt, de bouwstoffen waaruit zij door middel van de menschelijke rede, voor haar het hoogste criterium van waar en vals, goed en kwaad, — het gebouw harer kennis optrekt.

De theologie als positieve wetenschap trekt daarentegen zelf geen gebouw van kennis op. De afdruk van de volkomen en dus geordende kennis, die God van Zichzelf en van de wereld heeft, vindt ze — zij het ook slechts ten deele, dat is voorzoover tot Gods eer en 's menschen zaligheid noodig is — in de Schrift. Om dus theologie, d. i. Gods kennis te blijven, heeft zij dezen ektypischen bouw in zijn samenhang te doorzien en wat dus doorzien werd te beschrijven.